

Vlaams
Parlement

vergadering **C58**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Innovatie en Wetenschapsbeleid

van 13 december 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de federale arbeidsdeal en de impact ervan op de Vlaamse arbeidsmarkt – 323 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de stijging van het aantal tijdelijke jobs – 337 (2018-2019)	5
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over bore-out op de Vlaamse arbeidsmarkt – 379 (2018-2019)	8
VRAAG OM UITLEG van Daniëlle Vanwesenbeeck aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de evaluatie van de vereenvoudigde innovatiesteun – 393 (2018-2019)	12
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de Vlaamse dronecluster en het internationale SAFIR-consortium (Safe and Flexible Integration of Initial U-space Services in a Real Environment) – 399 (2018-2019)	15
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het STEM-manifest (Science, Technology, Engineering and Mathematics) van de werkgeversorganisaties – 400 (2018-2019)	18

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de federale arbeidsdeal en de impact ervan op de Vlaamse arbeidsmarkt – 323 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, een klein jaar geleden is de fameuze arbeidsdeal aangekondigd naar aanleiding van de vele openstaande vacatures en het zeer beperkte aantal mensen waaruit werkgevers, zowel private als publieke, kunnen putten om die in te vullen. Alleen al in Vlaanderen gaat het om maar liefst 270.000 jobaanbiedingen. Op een populatie van 6 miljoen mensen zijn er 270.000 openstaande vacatures!

De arbeidsdeal heeft al op een aantal momenten zijn beslag gekend. Op 16 november 2018 besliste de Federale Regering over het uitdoven en activeren van het brugpensioen. Daar is de instapleeftijd opgetrokken tot 60 jaar. Dat was eigenlijk al in 2014 afgesproken met de sociale partners. Er zou een groeipad komen, maar dit werd niet of nauwelijks gerespecteerd. Ook de leeftijd voor een landingsbaan is opgetrokken tot 60 jaar.

Op 23 november dan besliste de Federale Regering dat de inschrijving bij de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling, voor ons VDAB, na ontslag binnen de maand moet plaatsvinden. Dat is dus niet meer na de opzegperiode, net om de arbeidsbemiddelaars toe te laten om zeer kort op de bal te spelen om mensen toe te leiden. Ook de fiscale pensioenval werd via die beslissing weggewerkt, een fantastische uitwerking die minister Van Overtveldt nog heeft gerealiseerd.

Het is ook de bedoeling om startersjobs in te voeren. Er komt een outplacement van 1800 euro voor wie definitief medisch ongeschikt wordt verklaard voor de huidige job, een fiscale vrijstelling voor premies van de regio's voor opleiding van werklozen, en ten slotte een uitbreiding van de fiscaal voordelige overuren. Die zouden gaan van 130 uur naar 184 uur per jaar.

Dat zijn allemaal goede zaken die steek houden en kunnen helpen om de grote aantallen vacatures in te vullen. Op het toetje, namelijk de degressiviteit van de uitkering, wachten we nog steeds. Onze fractie vond het toch voldoende interessant om dit onderwerp vandaag hier aan bod te brengen.

Minister, welke impact heeft deze arbeidsdeal op het Vlaamse arbeidsmarktbeleid?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik zou natuurlijk heel gemakkelijk kunnen antwoorden: 'Geen, want de maatregelen zijn nog niet van toepassing'. Een deel van de arbeidsdeal is al goedgekeurd, maar moet nog operationeel worden. We zitten dus nog niet in de operationele fase. Ik beschouw het wel als een eerste aanzet om de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken.

De maatregelen zijn zeer divers, wat uw opsomming ook duidelijk maakte. Elke maatregel heeft ook een eigen impact op de arbeidsmarkt. Ik vind het echter heel moeilijk om nu al in te schatten welk effect ze zullen hebben, ook omdat het nog maar een aanzet is naar een aantal goede zaken.

Ik zal u twee voorbeelden geven. Een eerste voorbeeld heeft betrekking op de gemeenschapdienst. Wij kennen wijk-werken en daarnaast het systeem van een

verplicht pad naar werk. Het zal erop aankomen om wat op het federale niveau wordt beschreven als gemeenschapsdienst optimaal in te passen in die werkwijze, zodat het naast wijk-werken komt te staan en het niet verdringt. Het kan een belangrijke activerende maatregel worden, omdat het ook deel moet uitmaken van een traject naar werk. Hoe maken we daar iets van dat we kunnen inpassen in het beleid dat in Vlaanderen bestaat?

Een tweede voorbeeld betreft de verplichte inschrijving binnen een maand na ontslag. Op zich is dat een zeer goede maatregel, maar het is te vroeg om nu al een zicht te hebben op de grootte of samenstelling en kenmerken van de groep die in aanmerking komt. We kunnen die inschatting niet maken omdat we de groep tot op dit moment niet kennen en die niet in kaart is gebracht.

Eens de verschillende maatregelen effectief operationeel zijn, zullen we ze natuurlijk monitoren en krijgen we een beter zicht op het effect ervan. We mogen ook niet vergeten dat buiten die aanzet er nog andere maatregelen zouden kunnen zijn. Voor zover ik weet, staan er nog twee op stapel, namelijk de beperking van de anciënniteit in de loonvorming en de beperking van de uitkering in de tijd, de degressiviteit, waarover u ook sprak. Wij hadden met de Vlaamse Regering ook maatregelen gesuggereerd die niet voor 100 procent of nog niet zijn overgenomen en die nog niet in uitwerking zijn. Er is dus nog wel wat werk aan de winkel.

Met de arbeidsdeal is voor mij een eerste aanzet gegeven. De impact is momenteel moeilijk in te schatten. Laat ons niet vergeten dat dit maar een eerste aanzet is en dat er nog andere maatregelen op stapel staan. Laat ons hopen dat deze op een goede en ferme manier een impact hebben, zoals de degressiviteit en de loonvorming. Daarnaast zijn er nog andere maatregelen, zoals het stoppen met aangepaste beschikbaarheid. Dat zijn dingen die we in deze commissie al duidelijk hebben besproken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik begrijp dat de vraag een beetje voorbarig is. Een aantal zaken zijn al bekend, maar het is nog te vroeg om daarvan de impact te zien. Dat begrijp ik uit uw antwoord, minister. De zaken die bekend zijn, zijn allemaal positieve zaken waarmee we verder aan de slag kunnen.

Het belangrijkste punt blijft dat er nog veel meer nodig is om die vacatures in te vullen. U hebt terecht gewezen op het eigenaardige onderscheid tussen actief, passief en aangepast beschikbaar zijn. SWT blijft in dit verhaal nog steeds bestaan, terwijl we daar toch een activerender standpunt over hebben.

De arbeidsdeal zou ook kunnen gaan over inactieven. Het gaat namelijk niet enkel over mensen die een werkloosheidsuitkering genieten, maar bijvoorbeeld ook over mensen die langdurig ziek zijn. Daar valt ook wel heel wat positiefs mee te doen. Ik denk aan de annualisering van de arbeidstijd. We zouden naar de Arbeidswet kunnen kijken. Er ligt daaromtrent dus nog heel wat werk op de plank. Maar ik ben tevreden met uw antwoord, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de stijging van het aantal tijdelijke jobs – 337 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, minister, collega's, op dinsdag 27 november konden we in De Morgen lezen dat het aantal interimjobs sneller stijgt dan het aantal vaste jobs. De jongerenafdeling van het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) onderzocht de jaarrekeningen van bijna 27.000 ondernemingen om het jobaanbod in kaart te brengen. Hieruit bleek dat er ruim 50.000 jobs zijn bijgekomen, – wat goed nieuws is, natuurlijk – waarvan ongeveer 7000 tijdelijke jobs, of een stijging met 8,14 procent; 5000 interimjobs of een stijging met 7,76 procent; en nog geen 40.000 jobs met een vast contract. Er komen dus wel jobs bij maar de stijging bij de vaste jobs ligt ongeveer drie keer lager dan de stijging bij de tijdelijke en de interimjobs.

Die tijdelijke contracten zijn echter niet zo onschuldig als ze op het eerste gezicht lijken. Ze worden namelijk vaak gezien als een springplank naar een vast contract, maar uit onderzoek blijkt dat heel wat mensen blijven steken in dat tijdelijke statuut. En uiteraard zijn de kwetsbaarste werkzoekenden daar het slachtoffer van, waaronder jongeren. 42 procent van de interimmers is dan ook jonger dan 25 jaar.

Bedrijven kiezen vaak voor tijdelijke contracten om extra voorzichtig te zijn, maar daar dient zo'n contract natuurlijk niet voor. En zo worden de werknemers in dit statuut de dupe. Bovendien zijn dit ook geen duurzame jobs. Dat geeft dus een vertekend beeld van de tewerkstelling en het activeringsbeleid. Ik herinner me dat we hierover al debatten hebben gevoerd, onder andere in 2014 naar aanleiding van de studie van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA), waarin aangegeven werd dat er dikwijls misbruik van gemaakt wordt. Daar werd tegen opgetreden, er werden allerlei maatregelen genomen, maar deze cijfers tonen aan dat dat risico nog altijd bestaat en dat die deur helemaal nog niet dicht is.

Minister, daarom wil ik u twee simpele informatieve vragen stellen.

Wat is uw reactie op deze cijfers? Bent u verbaasd of had u dit zien aankomen?

Welke acties zult u verder ondernemen om die ongelijke stijging tegen te gaan en ervoor te zorgen dat mensen gemakkelijker doorstromen naar duurzame jobs in plaats van het risico te lopen om vast te zitten in die tijdelijke en niet helemaal betrouwbare situatie?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Annouri, ik zal beginnen met de cijfers wat te situeren. We zien inderdaad een stijging in het aandeel van tijdelijke arbeid en uitzendarbeid op de arbeidsmarkt. Specifiek voor de uitzendarbeid zien we dat er in 2016-2017 meer dan negenduizend mensen meer instroomden dan in 2014-2015. Ik denk dat dit veel te maken heeft met de aantrekkende conjunctuur. In vergelijking met de buurlanden is tijdelijke arbeid in Vlaanderen nog altijd relatief beperkt. Het ging hier in 2017 om 9 procent van de werkende bevolking. Het Europese gemiddelde ligt op 14,3 procent, een pak hoger dus dan bij ons. Het is wel zo dat specifiek voor jongeren, waarover uw vraag ging, de cijfers in Vlaanderen inderdaad hoger liggen en heel dicht aansluiten bij het Europese gemiddelde. De recentste instroomcijfers geven wel aan dat we net bij jongeren, in

het bijzonder de groep 22- tot 24-jarigen, een daling zien in de instroom naar uitzendarbeid. Zij profiteren als eerste van grotere kansen op de arbeidsmarkt door de weer aantrekkende conjunctuur.

Ik geef u drie cijfers. In 2014-2015 spraken we over 16,78 procent van de 22-tot 24-jarigen. Dat zakte het jaar erop naar 15,86 procent en nu naar 14,98 procent, dus een procentpunt minder per jaar. Zij profiteren volgens mij zonder twijfel als eerste van de grotere kansen op de arbeidsmarkt door de opnieuw aantrekkende conjunctuur.

Belangrijk is te benadrukken – maar ik denk dat we dat allemaal wel weten – dat uitzendbanen ook kansen bieden. Ze kunnen een springplank zijn. Voor het doorstromen naar een reguliere job is interimarbeid soms de beste weg, vooral voor groepen die het moeilijker hebben op de arbeidsmarkt of die de perceptie wat tegen hebben.

Met uitzendarbeid doen werkzoekenden ook nog eens werkervaring op, waardoor ze hun competenties kunnen versterken. Ze kunnen dat doen bij verschillende werkgevers, waardoor ze kunnen kennismaken met verschillende vormen van werken. Via de bedrijven waarin de uitzendkrachten tewerkgesteld zijn, vergroten ze ook hun netwerk in de zoektocht naar werk. Laten we niet vergeten dat uitzendarbeid heel vaak nodig is op een specifiek moment, bijvoorbeeld bij een vermeerdering van werk. Als die werkgever daarna een openstaande vacature heeft, zal hij gemakkelijker uitkijken naar de mensen die hij kent. Dat lijkt me ook een opportuniteit te zijn voor die werkzoekende.

Bovendien hebben we, om dat nog te versterken, samen met de uitzendsector ingezet op opleiding en competentieversterking van de uitzendkrachten. Dat is nieuw. We hebben in het recente sectorconvenant opgenomen dat we in samenwerking met VDAB en de sector maximaal een flexibel, modulair competentieaanbod op maat van de individuele uitzendkracht uitwerken. Dat is volgens mij een enorm pluspunt, om uitzendkrachten extra competenties te geven en in de toekomst hun kansen op een job van onbepaalde duur te vergroten.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Bedankt voor uw antwoord, minister. Het klopt wat u zegt: interimarbeid biedt mogelijkheden. Ik denk dat elke partij in dit parlement het daarmee eens is. Het kan voor heel veel jongeren, en mensen van eender welke leeftijdscategorie, een interessante opstap zijn om werkervaring op te doen, om even weer op de ladder te klimmen en zo weer te starten.

We bekijken dat heel vaak vanuit de insteek van duurzame tewerkstelling, van mensen helpen om die treden te nemen en dan door te stromen naar duurzame tewerkstelling, maar het probleem is natuurlijk dat dat vaak niet het geval is en dat die jongeren daar vaak een beetje aan het lijntje worden gehouden met weekcontracten, en in het ergste geval met dagcontracten. Ik herinner mij uit de discussie die we gehad hebben in 2014-2015 dat ook daar zelfs sprake van was.

Het gaat over verschillende sectoren. Dat zorgt er natuurlijk voor dat die mensen, die stappen vooruit willen zetten, die een appartement willen huren, die misschien iets willen kopen, die iets willen opbouwen, vast zitten in een bepaalde situatie. Ze hebben immers niet de zekerheid dat ze over een maand, over twee maand, over een jaar nog altijd die job zullen hebben.

U probeert nu samen met de interimsector via opleiding en competentieversterking meer in te zetten op duurzaamheid. Hebt u dan cijfers van het aantal jongeren dat duurzaam doorstroomt via een interimcontract naar een job van onbepaalde duur of van langere termijn? Want dat is natuurlijk wel het

belangrijkste. 'The proof of the pudding is in the eating'. Ik ben wel benieuwd of u over cijfers daarover beschikt. Of zijn we daar een beetje blind aan het vliegen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik denk dat de bezorgdheid die collega Annouri hier uit, door alle fracties wordt gedeeld. Ook de minister deelt die bezorgdheid en komt er ook aan tegemoet, door onder meer competentietraining en doorstroming.

Ik wil nog iets in het debat brengen dat misschien niet onbelangrijk is. Sinds juli 2018 is er een verstrenging van het gebruik van dagcontracten. Wat betekent dat?

Uitzendkantoren die met dagcontracten werken, moeten dat verantwoorden. Opeenvolgende dagcontracten mogen niet meer, tenzij de aard van het werk dat rechtvaardigt. De werkgever moet informatie vrijgeven over het aantal opeenvolgende dagcontracten in die periode en over het aantal uitzendkrachten dat met een opeenvolgend dagcontract werd tewerkgesteld. Daar wordt een jaarlijkse bespreking aan gekoppeld.

Daarnaast beperkt het akkoord het aantal dagcontracten dat mag worden gebruikt. De nood aan flexibiliteit om dagcontracten te gebruiken, moet statistisch onderbouwd worden, met zelfs elementen die aantonen dat de werkgever alternatieven heeft onderzocht. Ik denk dat dat ook deels tegemoetkomt aan de bezorgdheden die geuit zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Ik begrijp de bezorgdheid rond die dagcontracten, maar ik denk dat we het ook door een andere bril moeten bekijken, vanuit het bedrijfsleven zelf. Je mag de vermeerdering van werk niet onderschatten. We moeten dat als bedrijven ook ingeven als reden. Je kunt niet altijd inschatten of het een week extra werk is of een maand extra werk. En dan begin je effectief met dagcontracten. Het is effectief zoals de minister heeft gesteld. Ook in mijn bedrijf werkt dat zo.

Ik heb het dan vooral over lagere profielen. Dat zijn mensen die niet altijd even communicatief zijn, als zij zich moeten voorstellen bij een sollicitatiegesprek of wat dan ook. Dat zijn mensen bij wie je moet zien hoe ze werken op de werkvloer. Als je zo'n jongere op de werkvloer goed ziet werken via dagcontracten, en die vermeerdering van werk blijft duren, dan werf je die op een gegeven moment ook aan. Dat heeft dus zeker ook zijn positieve kanten.

Ik treed ook collega Ronse bij, die zegt dat er een aantal mechanismen moeten worden ingevoerd om misbruik tegen te gaan. Maar die zijn gebeurd. Er zijn een aantal mechanismen, waardoor dat minder gemakkelijk wordt toegepast. Ik vind dus dat we hier echt omzichtig mee moeten omgaan en zeker niet moeten pleiten voor afschaffing.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Annouri, we hebben geen cijfers van doorstroming van werk naar werk. Als je 28 dagen in uitzendarbeid werkt, word je beschouwd als aan het werk zijnde. En dus heb ik geen gegevens van doorstroming.

Mag ik heel eerlijk zijn? Je moet vandaag eens gaan rondvragen bij de bedrijven op het terrein. Interim zal vandaag niet toegepast worden door bedrijven die denken dat ze die mensen nodig hebben, want er is zo'n krapte op de arbeidsmarkt dat de kans bestaat dat ze de dag erop bij iemand anders worden aangenomen.

We zitten vandaag in dat systeem van krapte. Als het met interim gebeurt, is het ofwel omdat men onzeker is over de competenties van de persoon, en dan vind ik de samenwerking met de sector om ook bij niet-werk aan de competenties te schaven, een zeer goede zaak, ofwel hebben ze meer kans op aanwerving. Tenzij ze zelf voor interim kiezen, wat natuurlijk ook nog kan.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord en ik dank de collega's om aan te sluiten.

Interimarbeid is voor sommige mensen uiteraard een positieve keuze omdat ze flexibel willen werken. Daar kan niemand tegen zijn. Ik denk dat niemand pleit voor het afschaffen van interimarbeid. Dat zou te gek zijn.

Het is mogelijk dat meerdere waarheden naast elkaar bestaan. Dat is in dit geval effectief zo. Als je gaat praten met bedrijven en gaat kijken op de arbeidsmarkt, zie je dat bedrijven door de krapte mensen vast aannemen wanneer ze dat kunnen. Dat klopt.

Maar dan wil ik het volgende zeggen, minister, en dat is ook de reden waarom ik deze vraag stel. Als het gaat over cijfers, ga dan ook eens praten met jongeren. Dat doen we regelmatig. We zien recent dat heel wat jongeren keer op keer op een muur botsen terwijl ze vragende partij zijn om ergens vast te worden aangenomen of om door te stromen en een vast contract te krijgen. Ze worden van tijdelijk contract naar tijdelijk contract of naar een B-contract gestuurd. Daardoor kunnen ze niets opbouwen en blijven ze vastzitten in een heel frustrerende situatie. Ze willen werken, ze kunnen van alles en nog wat, maar ze geraken niet op een structurele manier aan werk. Dat zorgt voor frustratie.

Waar interimarbeid het antwoord is op een flexibele manier om arbeid in te vullen, is het geen antwoord als men mensen aan het lijntje houdt die eigenlijk structureel aan de slag zouden kunnen zijn op onze arbeidsmarkt. Dat is vandaag realiteit. We moeten echt proberen te achterhalen hoeveel jongeren vastzitten in dat systeem en welke oplossingen en remediëring we daarvoor kunnen vinden. Ik zal u daarover in de toekomst ongetwijfeld nog ondervragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over bore-out op de Vlaamse arbeidsmarkt
– 379 (2018-2019)**

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, minister, collega's, als je geluk hebt, heb je een job die je heel graag doet. Ik denk dat we het er allemaal over eens kunnen zijn dat dat een van de mooiste dingen is ter wereld. Maar dan loop je het risico dat je passie je gaat opbranden. Dat is een burn-out. Dat kent iedereen. Daar zijn heel wat maatschappelijke debatten over. Als je pech hebt, dan zit je niet in die situatie, dan zit je niet in een jobomgeving die je op diezelfde manier stimuleert en aanvuurt. Dan maak je kans op een bore-out, iets wat wij ongetwijfeld allemaal kennen. Maar het maatschappelijke debat hierover kent wel minder ingang.

Terwijl 21 procent van de Belgen zich af en toe verveelt op het werk, gebeurt dat bij 8 procent zelfs regelmatig. 10 procent vindt zijn werk saai, 8 procent vindt

zijn werk niet zinvol en 19 procent noemt zijn dagelijkse taak weinig uitdagend. Dat zijn geen leuke cijfers. Het verhoogt de kans op een bore-out, waar 5,6 procent van de werknemers aan zou lijden. Dat las ik alleszins op maandag 3 december in verschillende kranten. Deze cijfers zijn gebaseerd op een onderzoek van hr-dienstverlener Securex bij 1552 loontrekkende werknemers.

Er is al wel wat onderzoek gebeurd naar dit fenomeen. Het gaat hierbij om een motivatieprobleem dat ontstaat wanneer men te weinig stimulering of uitdagingen ervaart in zijn job. Het komt vooral voor bij werknemers in grote organisaties. Jongeren lopen meer risico en leidinggevenden minder. Om een bore-out tegen te gaan, moeten werkgevers voldoende ruimte maken voor autonomie, verbondenheid en competenties.

Deze cijfers vind ik eigenlijk wel zorgwekkend. Een job is niet enkel een bron van inkomsten maar ook een belangrijke plek om je te ontplooien en om je dag liefst zo zinvol mogelijk te besteden. Als je je werk saai, niet uitdagend of niet zinvol vindt, kan dat dus erg slopend zijn. Zo erg zelfs, dat je er een beetje ziek van wordt en een bore-out krijgt.

Minister, wat is uw reactie en uw visie op deze cijfers? Verbazen zij u of liggen zij in de lijn van uw verwachting? Op welke manier kan VDAB hier verder mee aan de slag gaan? Zijn er nog andere acties die u zult ondernemen in het kader van werkbaar werk om dit tegen te gaan? Ik hoop alvast op een zeer gepassioneerd en niet saai antwoord.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Annouri, voor alle duidelijkheid, als we spreken over werkbaar werk dan denken veel mensen effectief aan te hoge werkdruk, maar ook aan het aanbieden van een job die uitdagend genoeg is, is een onderdeel van werkbaar werk.

De cijfers in de studie geven aan dat werkgevers en werknemers in samenspraak nog verdere stappen moeten nemen om een goede balans te vinden in dat geheel. Positief is dat we in de cijfers van de werkbaarheidsmonitor zien dat tussen 2004 en 2016 de aspecten leermogelijkheden, autonomie en taakvariatie gestegen zijn. Deze elementen kunnen niet alleen een burn-out, maar ook een bore-out tegengaan.

Ik ben het met u eens dat de uitdaging voor de toekomst enorm is. Met artificiële intelligentie en de 'alles wordt smart'-filosofie zullen we veel meer individueel moeten gaan kijken wie wat kan en hoe je wordt geholpen door heel het smartgebeuren. We hebben het hier al over gehad toen we de artificiële intelligentie hebben besproken. Als je daar te ver in gaat, dan zal er veel bore-out komen en als je daar niet ver genoeg in gaat, dan kunnen sommige mensen hun job niet meer aan. Er is dus zeker een uitdaging voor de toekomst.

Zoals u zelf naar voren hebt gebracht, is het meest essentiële dat je een job vindt die aansluit bij uw competenties. U weet dat VDAB bij jobbemiddeling daarnaar kijkt. Ik denk dat we wat dat betreft nog altijd vrij uniek zijn in Europa.

Daarnaast heeft elke werkende burger in Vlaanderen recht op loopbaanbegeleiding. Ook dat is zeer speciaal, niet overal wordt het op die manier aangepakt. Men kan de loopbaancheques zeer goedkoop aankopen en op die manier kan men steeds meer eigenaar van zijn eigen loopbaan zijn. Misschien kan men zeggen: 'Het is maar dat.' Volgens mij is een van de meest essentiële elementen dat je een arbeidswetgeving hebt die de overgang van de ene naar de andere job meer ondersteunt.

Vanmorgen hebben we dit nog gehoord in de discussie bij de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO), waar mevrouw Vanwesenbeeck, de heer Van Rompuy en de heer Bothuyne aanwezig waren. Mochten er bij de verschillende statuten in de privésector en die van ambtenaren meer mogelijkheden zijn, dan zou dat stimulerend werken. Het individualiseren en het maatwerk vraagt ook een andere arbeidswetgeving dan die die vandaag bestaat.

Met werkbaar werk en duurzame tewerkstelling houden we vandaag meer onze eigen loopbaan in de hand. Vlaanderen doet wat het kan, maar andere zaken vormen daarin wel een drempel.

We hebben vorig jaar op 11 juli hervormingen goedgekeurd in verband met het opleidingsverlof. We werken die hervormingen momenteel uit. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat de mensen echt de kans krijgen om een andere job aan te leren.

Verder worden de oorzaken van bore-out en de sleutels om bore-out aan te pakken gevat in de lopende werkbaarheidsmaatregelen die wij met de sociale partners uitvoeren. Een van de maatregelen daar is de professionalisering van HR in bedrijven. We ondersteunen dat met ESF-oproepen (Europees Sociaal Fonds) en andere organisaties. Ook binnen de kmo-portefeuille en werkbaar werk zal daarop een accent komen te liggen. Een werkbaarheidsscan kan zulke zaken in beeld brengen.

Ik loop nu wat vooruit. Morgen zullen we een versnelling hoger kunnen schakelen. Dan zullen we kenbaar maken wat de Vlaamse Regering samen met de sociale partners in werkbaar werk zal uitvoeren.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is alleszins een probleem op onze arbeidsmarkt. Het vormt heel wat uitdagingen in de toekomst.

U haalde loopbaanbegeleiding terecht aan als een manier om je als werknemer bewust te worden van wat je uitdaagt en wat je graag hebt. Als je niet op de juiste plek zit, moet je daar iets aan doen.

Tegelijkertijd merk ik dat er op de arbeidsmarkt nog altijd een zekere schroom bestaat om te spreken over een burn-out, dat het een taboe is. Nochtans is dat een van de meest besproken maatschappelijke thema's. Iedereen praat er graag over, maar niemand geeft graag toe dat het hem of haar is overkomen. Ik denk dat die schroom nog veel groter is bij een bore-out. Je moet dan aan de buitenwereld toegeven dat je, ten eerste, het geluk hebt een goede job te hebben, maar ten tweede, dat je daar niet goed tot je recht komt, dat je je verveelt, niet wordt uitgedaagd en eigenlijk iets anders zou willen.

Er is daarrond sensibilisering, maatschappelijke gewaarwording nodig. Er zijn allerlei campagnes gevoerd rond burn-out en dat men tijdig aan de alarmbel moet trekken. Minister, kunt u sensibiliseren rond dit thema, zodat het bespreekbaar wordt? Zo kunnen de mensen die daarmee worden geconfronteerd die drempel overwinnen en op de juiste manier hulp zoeken of de juiste stappen zetten.

De voorzitter: Welke saaie collega wenst een einde te maken aan deze saaiheid?

Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Het is een liberale visie om regisseur te zijn van je eigen leven. Minister, we zitten heel vaak op dezelfde golflengte. De

problematiek is eerder: zitten die werknemers misschien in een gouden kooi? Want de huidige krapte betekent dat er opportuniteiten zijn. Als je last hebt van een bore-out, kun je misschien eens overwegen om te veranderen van werk. De omstandigheden zijn werkelijk ideaal om dat nu te doen.

Minister, ik volg u volledig om te streven naar één statuut voor iedereen die werkt. Maar dat is een federale materie. Dan zijn al die discussies dus ook achter de rug.

Het lijkt mij geen goed idee om dan ook nog eens een sensibiliseringsactie rond bore-out op te zetten. Ik verwijs opnieuw naar mijn eerste punt. Je bent voor een deel nog altijd verantwoordelijk voor je eigen leven. Ik denk niet dat het aan de overheid is om te zeggen: 'Indien u het wat saai vindt op uw werk, kunt u misschien dit of dat doen.' Maar goed, dat is mijn persoonlijk standpunt daarrond.

Het is misschien wel interessant om na te gaan over wie het dan eigenlijk gaat. Is het jobgerelateerd? Is het gerelateerd aan de profielen? Is het gerelateerd aan anciënniteit of wat dan ook? Hebt u daarover cijfers, minister? *(Minister Philippe Muyters knikt van nee)*

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik zal u een zeer saai antwoord geven. Ik ben het volledig eens met alles wat mevrouw Vanwesenbeeck heeft gezegd. Ik wilde die dingen ook zeggen.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik volg mevrouw Vanwesenbeeck ook wat betreft het sensibiliseren.

Mevrouw Vanwesenbeeck, mijnheer Annouri, mijnheer Ronse, een belangrijk aspect om die stappen misschien niet te nemen, is dat je zo veel opgebouwde rechten krijgt. Onze arbeidswetgeving gaat uit van, ten eerste, een gelijke job, zoveel mogelijk eenheidsworst en, ten tweede, het opbouwen van rechten, omdat we er in die wetgeving nog altijd van uitgaan dat je begint bij een werkgever en daar blijft totdat je stopt met werken. Die opgebouwde rechten maken dat je blijft zitten waar je zit. We kennen daar allemaal wel voorbeelden van.

Ik geef een voorbeeld. Ik was met collega Bourgeois op bezoek in een loopbaancentrum. Een van die mensen kwam bij mij en vertelde hoe gelukkig hij was dat Ford Genk de deuren had gesloten: 'Ik werkte daar 25 jaar en ging daar zeker nog 25 jaar werken. Ik ging elke dag tegen mijn zin naar mijn werk. Maar ik had dat allicht verder gedaan. Want ik had mijn zekerheid, mijn job. En al de rest ging onzeker zijn. Nu ben ik ontslagen. Ik heb een gouden handdruk gekregen. Ik heb een opleiding van een jaar gevolgd. En ik ga fluitend naar mijn werk. Ik ben zo blij.'

Tja, dat is natuurlijk de moeilijkheid. Daarvoor wil ik sensibiliseren en dat doen we ook, met de loopbaancheque. Want daarmee geven we mensen inzicht in welke capaciteiten ze hebben, in wat ze kennen, wat ze kunnen en waar ze daarmee terechtkunnen op de arbeidsmarkt. Dat vind ik een zeer positief verhaal. Dat is een goede zaak. Je kunt daarmee zelfs naar je eigen werkgever trekken. Je kunt assertief zeggen dat je loopbaanbegeleiding hebt gedaan en dat je merkt dat een aantal van je competenties die valabel zijn niet aan bod komen in het bedrijf. Je kunt daar open over babbelen met je baas.

Als je dat combineert met wat we in werkbaar werk ook meenemen, namelijk human resources die meer coachen dan in het verleden, dan kunnen we daar

wel iets mee doen. Persoonlijk denk ik dat de arbeidswetgeving nog altijd een enorme rem is op 'neem je lot in eigen handen', maar dat we in Vlaanderen, dankzij de loopbaancheque, een ongelooflijk instrument hebben ingevoerd dat het mogelijk maakt om te weten wat je waard bent op de arbeidsmarkt. Daarmee kun je naar je eigen baas gaan of naar een andere job. Ik ben daar toch wel blij mee.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, er vallen enkele dingen op. Deze discussie heeft toch wel een zeker speculatief gehalte. U vertelt zelf een anekdotisch verhaal en mevrouw Vanwesenbeeck vraagt of u meer weet over de profielen van die mensen. We hebben daar eigenlijk geen antwoord op. We zijn dus allemaal een beetje aan het speculeren waarom die mensen in die situatie terechtkomen. Ik vind dat problematisch.

Het is interessant om te weten welke redenen die mensen geven, welke hun profielen zijn en waarom ze dan in die situatie terecht zijn gekomen. Het is natuurlijk een mooie gedachte dat je zelf de regisseur van je eigen leven bent, maar je moet dan wel aan zelfanalyse kunnen doen. Ik denk dat ook heel veel mensen niet weten wat bore-out is en dat ze ook niet de juiste tools hebben om dit te detecteren. Mensen zullen doorhebben dat ze over hun grenzen gaan maar ze zullen dat ook vaak te laat doorhebben. Mensen zullen niet altijd doorhebben dat hun werkplek niet de juiste is. Er is meer voor nodig, niet het minst omdat ik denk dat het in de toekomst een groter probleem zal worden.

Ik stel voor om toch eens contact op te nemen met de mensen van Securex met de vraag om meer zicht te krijgen op die 1552 respondenten. In welke sectoren werken zij? Welke profielen hebben ze? Ik denk dat we toch een beetje nattevingerwerk aan het doen zijn – en ik bedoel dat niet denigrerend – en dat we niet genoeg weten over welke profielen het juist gaat.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Er is heel wat VIONA-onderzoek. Het is misschien interessant om aan de VIONA-werkgroep de suggestie te geven om hierrond onderzoek te doen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Dat lijkt mij een goed voorstel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Daniëlle Vanwesenbeeck aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de evaluatie van de vereenvoudigde innovatiesteun – 393 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Minister, op 25 oktober heb ik u in de commissie een vraag om uitleg gesteld over de hervormde innovatiesteun. U hebt twee sporen gevolgd om te hervormen. Enerzijds hebt u de bestaande subsidies vervangen door twee nieuwe subsidies. Anderzijds hebt u de modaliteiten voor de steunaanvraag herzien met de bedoeling om te komen tot een snellere en eenvoudige procedure en minder administratieve rompslomp.

Uit het werkveld hebben wij vernomen dat de praktijk eigenlijk iets anders vertelt. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) stelt vaak bijkomende vragen. U hebt toen geantwoord dat de bijkomende informatie soms nodig is in het kader van Europese staatssteunregels, wat ik begrijp. U verwees ook naar een lopende analyse binnen VLAIO met betrekking tot de vereenvoudigde innovatiesteun. U gaf aan dat op basis van de opgedane ervaring en de feedback vanwege de bedrijven zou worden nagegaan of er bijsturingen nodig zijn aan het proces voor de aanvraag van innovatiesteun, en welke bijsturingen dat dan moeten zijn.

Tevens zei u dat een klantenbevraging zou gebeuren bij elk aanvragend bedrijf dat het volledige evaluatieproces heeft doorlopen.

Minister, tot welke bevindingen is men op basis van de uitgevoerde analyse gekomen? Wat waren de voornaamste bevindingen die naar voren zijn gekomen op basis van de klantenbevraging? Welke knelpunten zijn vastgesteld? Zijn er wel knelpunten vastgesteld?

Wat heeft de analyse uitgewezen met betrekking tot de problematiek die aanleiding was voor mijn vraag van 25 oktober, namelijk dat VLAIO soms nog extra informatie zou opvragen via andere kanalen? Zijn er nog verbeterpunten mogelijk?

Op welke wijze zullen deze bevindingen aanleiding geven tot aanpassingen en binnen welke termijn zal dit desgevallend gebeuren?

Uit een recent schriftelijk antwoord blijkt dat momenteel in een werkgroep de mogelijkheid wordt nagegaan om verschillende steuninstrumenten te integreren in één enkele aanvraag. Dat zou het voor een bedrijf mogelijk maken om innovatiesteun en strategische transformatiesteun aan te vragen via één projectaanvraag. Zijn er daar knelpunten? Is er een werkgroep opgericht? Wat is de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega's, de evaluatie van de eerste negen maanden van de vernieuwde innovatiesteun is positief. De doelstelling om met de ontwikkelingsprojecten een breder bereik te realiseren, wordt ingevuld. We stellen zelfs een belangrijke groei vast in dit instrument. In de eerste drie kwartalen van 2018 werden meer dan 350 ontwikkelingsprojecten ingediend. Ter vergelijking, in vergelijkbare periodes van de eerste drie kwartalen de voorbije jaren waren er tussen de 200 en 205 aanvragen. Van 200 naar 350 is toch wel een zeer mooie ontwikkeling. Een belangrijk aandeel van de aanvragende ondernemingen zijn nieuwe klanten – meer dan 50 procent – waarvan het merendeel kmo's zijn. Ook blijken de kmo's dit jaar op weg te zijn om meer dan ooit steun toegekend te krijgen. De cijfers van het laatste kwartaal van 2018 moeten dat nog wel bevestigen.

De bevraging van de klanten geeft ook aan dat ze tevreden tot zeer tevreden zijn over de hervormde innovatie-instrumenten. Niet alleen qua algemene tevredenheid, maar ook als het gaat over de mate waarin de bedrijven het instrument zouden aanbevelen aan anderen, scoren we uitstekend, zowel voor de onderzoeks- als voor de ontwikkelingsprojecten. Dus eigenlijk zit het op al die vlakken zeer goed.

De bedrijven die toch een aantal knelpunten aangeven – en gelukkig zijn die er ook – verwijzen dan voornamelijk naar de doorlooptijd van het evaluatieproces, alsook naar de gevraagde informatie – waar u het ook over had – in de aanvraagdocumenten in relatie tot de beoordelingscriteria. Soms vragen ze zich dus af: als ik de beoordelingscriteria zie, waarom hebt u dan die informatie nodig?

Zo kom ik bij uw tweede vraag. Het agentschap bekijkt momenteel op basis van de gekregen input waar die aanvraagdocumenten verder verduidelijkt kunnen

worden. We willen dat de aanvragers zelf beseffen waarom ze welke informatie verschaffen als we die nodig hebben. Die link gaan we duidelijker maken. De koppeling tussen die gevraagde informatie en de criteria zullen dus helderder zijn dan in het verleden.

We willen de instapdrempel daarbij nog steeds zo laag mogelijk houden. Maar wanneer de aangeleverde informatie onvoldoende is om een concrete beoordeling mogelijk te maken, moeten we natuurlijk blijven in interactie gaan met die ondernemingen, en eventueel mondeling – of schriftelijk als het moet – duidelijkere informatie verkrijgen.

Zo kom ik bij uw derde vraag. De verduidelijkingen in de aanvraagdocumenten plannen we op korte termijn; we gaan die begin 2019 toch al doorvoeren. Om de doorlooptijden te verbeteren, zal het agentschap in 2019 nog een aantal pistes onderzoeken om de efficiëntie verder te verhogen. Ook een verdere intensifiëring van de samenwerking met de bedrijfsadviseurs uit de frontoffice, de speerpuntclusters en ruimer met heel het Vlajo-netwerk (Vlaamse Jonge Ondernemingen), moet er eigenlijk ook voor zorgen dat die ingezette trend tot een breder bereik ondersteund wordt.

En dan was er ten slotte nog uw laatste vraag inzake de mogelijkheid van integratie van verschillende steuninstrumenten in één aanvraag. Ik wil meegeven dat dat een project is waarmee we de bedrijven uiteraard nog meer dan vandaag de toegang tot steun proberen te geven, of hier concreet de mogelijke combinatie van verschillende steuninstrumenten willen faciliteren. Het betreft op dit moment een intern project bij het agentschap, waarbij de eerste stap de identificatie van mogelijke knelpunten is, op het vlak van afstemming van processen, beslissingsflows, wettelijk opgelegde randvoorwaarden, ondersteunende IT en zo meer. Het bevindt zich dus echt nog maar in die fase. Het is een belangrijk maar ook een omvangrijk project, waarvan we verwachten dat we tegen midden volgend jaar de haalbaarheidsanalyse en de functionele analyse rond hebben. Voor we dan echt tot uitvoering komen, zal daar nog wel wat tijd over gaan.

De voorzitter: Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Minister, bedankt voor uw doorgaans – eigenlijk over heel de lijn – positief antwoord. Ik ga verder op wat we deze ochtend hebben gezien bij de VARIO en wat daar gezegd is. Er is meermaals aangehaald dat het voor de kmo's toch wel moeilijk is om aan innovatiesteun te geraken, maar dit bewijst toch dat we op de goede weg zijn, minister. U bereikt meerdere kmo's, en we spreken nog maar over drie kwartalen.

U hebt wellicht op basis van mijn vraag informatie gevraagd bij Vlajo. Mijn vraag is: komt er nog een soort van rapport na een jaar? Of kunt u een soort overzicht bezorgen van uw eerste bevindingen? Het is voor mij ook goed dat we gewoon het jaar afronden, dus de volledige vier kwartalen.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Vanwesenbeeck, ik zou voorstellen dat we wachten op het jaarverslag van het agentschap. Dan gaan alle cijfers komen, en dan gaan de bevindingen allicht meegenomen worden. Mochten er dan vragen zijn, dan hoor ik u wel terug.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de Vlaamse dronecluster en het internationale SAFIR-consortium (Safe and Flexible Integration of Initial U-space Services in a Real Environment) – 399 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): We hebben binnen het clusterbeleid de dronecluster European UAV Knowledge Area (EUKA) door het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) erkend als een innovatief bedrijvensnetwerk. Het ging van start op 1 januari 2017 en het heeft als doel om de drone-industrie in Vlaanderen op de kaart te zetten. Op de website van EUKA zien we een indrukwekkende lijst van partners en actuele topics aangaande het dronegebeuren.

EUKA werkt ook zeer intensief samen met DronePort. Dat is een naamloze vennootschap en een incubator voor startende bedrijven en organisaties actief in de sector van de industriële drones. Dat is gevestigd op het terrein van de oude luchtmachtbasis van Brustem in Sint-Truiden. Het project is een samenwerking tussen de stad Sint-Truiden en de Limburgse Reconversie maatschappij (LRM) in de vorm van een vennootschap.

DronePort nv ging van start met 4,5 miljoen euro aan kapitaal, naast de inbreng in onroerende goederen: 2,5 miljoen euro van LRM, 1 miljoen euro van Vlaamse subsidies via het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat (SALK) en 1 miljoen euro via het Autonoom Gemeentebedrijf voor de Ontwikkeling van Sint-Truiden (AGOST). Het is de ambitie van DronePort om een campus te worden die onderzoek en ondernemerschap in deze nieuwe sector stimuleert, door de juiste infrastructuur en ondersteuning aan te bieden aan bedrijven en organisaties actief in deze sector of aanverwante sectoren.

Naast kantoren, een incubator voor startups en testfaciliteiten, biedt de site ook toegang tot een dronecommunity.

Dronepiloten kunnen er immers experimenteren in gecontroleerde indoor- of outdoortestzones. Er zijn ook nog terreinen waarop bedrijven en organisaties zich kunnen vestigen en kunnen doorgroeien. Geïnteresseerden kunnen ook een aanvraag indienen om een atelier, een kantoor, een vergaderzaal of een 'incubator seat' te huren. Een aantal weken voor de officiële opening van campus DronePort, die voorzien is op 21 december, heeft DronePort een belangrijke stap gezet door in te stappen in het internationale SAFIR-consortium. SAFIR staat voor 'Safe and Flexible Integration of Initial U-space Services in Real Environment'. Dat is een hele mondvul om eigenlijk te zeggen dat momenteel de dertien leden van dit consortium hun technologie, toepassing en kennis van drones gaan testen in levensechte omstandigheden. Ik denk dat daarvan recent ook een test was in Antwerpen tussen de verschillende ziekenhuizen. Dit was met ondersteuning van de Société Anonyme Belge de Constructions Aéronautiques (SABCA), dat ik toevallig een paar weken eerder was gaan bezoeken. Dat was wel indrukwekkend. DronePort in Sint-Truiden wordt daarvoor de eerste uitvalsbasis. In een tweede fase zal er uitgeweken worden naar de haven van Antwerpen.

Vlaanderen positioneert zich op deze manier als hotspot voor drone-activiteiten. Daar heb ik de volgende vragen bij.

Wat is de exacte relatie tussen DronePort nv enerzijds en EUKA? Welke meerwaarde vinden partners van DronePort bij EUKA?

Wat zijn de ambities van DronePort voor 2019?

Hoe hebben de partners van het SAFIR-consortium elkaar gevonden, of met andere woorden, wie heeft hier de lead genomen om deze internationale spelers bij elkaar te brengen? Hoe sterk is de link met EUKA en wat is de rol van Flanders Investment & Trade (FIT) hierin geweest?

SAFIR wordt voor 50 procent gesubsidieerd door de EU, de overige 50 procent dient gefinancierd te worden door de deelnemende partners. Kunnen SAFIR-projecten ook Vlaamse steun krijgen buiten deze Europese subsidies, bijvoorbeeld vanuit het innovatief bedrijfsnetwerk EUKA of via andere interregionale clusterprojecten?

Europa werkt aan vernieuwde spelregels voor dronevluchten met de bedoeling deze volgend jaar te implementeren. EUKA reageert voorzichtig positief op de tekstvoorstellen tot nu toe. Mits aandacht voor een aantal kanttekeningen, zoals een aantal tegenstrijdigheden en juridische hiaten die erin zouden zitten, kunnen deze regels voor de nodige ademruimte zorgen voor de eindgebruikers en innovatoren uit de industrie. De belangrijkste partners uit de dronewereld hebben recent afgesproken om de krachten te bundelen om de industrie-eisen te bewaken. Op welke manier houdt de Vlaamse overheid mee de vinger aan de pols in deze regelgeving die vanuit Europa zou komen? Hoever staan we in België met het KB rond het gebruik van drones?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Gryffroy, ik zal hier en daar een aantal dingen zeggen die u al naar voren hebt gebracht.

EUKA is het innovatief bedrijvennetwerk dat vooral samenwerkingsverbanden in de brede drone-sector moet creëren. DronePort is dan een incubator. De doelstelling is om een 'drone valley' te creëren als aantrekkingspool voor alles wat met innovatieve luchtvaarttechnologie te maken heeft. Vermits EUKA al sinds 2014 een netwerk aan het uitbouwen is voor de Vlaamse drone-industrie, is het een natuurlijke partner voor DronePort. EUKA zal bovendien vanaf 2019 ook gevestigd zijn op de DronePort-campus in Brustem. DronePort kan hierdoor onmiddellijk koppelen met het EUKA-netwerk. Ook wat betreft de ondersteuning van een 'startup community' en het adviseren van de stakeholders, heeft EUKA de nodige expertise opgebouwd, en eigenlijk moet ik vaststellen dat ze complementair zijn aan wat DronePort doet. Men zou kunnen zeggen – als ik het wat plastisch beschrijf: DronePort is de hardware en EUKA als dronecluster is de software van de innovatiegedreven ecosystemen rond die drone-industrie.

Als u naar de toekomst vraagt, kan ik alleen maar vaststellen dat we op een paar maanden tijd zien dat al een twintigtal bedrijven, kennisinstellingen, pilotencoöperaties en partners hebben ingetekend om plaats te nemen in die incubator DronePort. Toonaangevende Vlaamse dronebedrijven zoals Unifly en Airobot zullen eveneens een deel van hun activiteiten naar DronePort verplaatsen. Op middellange en langere termijn wil DronePort binnen- en buitenlandse consortia aantrekken om het volle testpotentieel van deze unieke site te gaan benutten.

Het SAFIR-consortium bestaat uit een resem Belgische en internationale topspelers uit de drone- en technologiewereld en de luchtvaart. Ik noem u er enkele: Unifly, Proximus, Haven van Antwerpen, SABCA, Elia en nog een aantal andere. Die spelers hebben elkaar gevonden in de verschillende internationale kanalen die onder meer opgezet zijn door FIT, dankzij de verschillende internationale handelsreizen – zij gingen samen op bezoek naar bijvoorbeeld Las Vegas, Amsterdam en Denver – maar ook dankzij de inzet van Vlaamse bedrijven zoals Unifly, die zich zeer sterk engageren in het internationale luchthavennetwerk. DronePort is bovendien

formeel projectpartner in het internationale consortium en zorgt dan ook nog eens voor de nodige links naar de bedrijven.

In verband met uw vierde vraag moeten, zoals u zelf al aangaf, de SAFIR-partners 50 procent eigen middelen financieren. Ik heb geen weet van vragen voor Vlaamse cofinanciering. Maar uiteraard kunnen bedrijven een beroep doen op onze reguliere dienstverlening en steuninstrumenten, en uiteraard ook op de ondersteuning door EUKA voor mogelijke projecten.

Tot slot uw laatste vraag: er is al sinds 2016 een KB dat onze bedrijven in staat stelt om economisch actief te zijn in de dronetechnologie. EUKA heeft zich geëngageerd om samen met de belangrijkste Belgische industriepartners een gezamenlijke aanpak te hanteren in dit wetgevende proces op Europees niveau. Uit contacten van EUKA met de verschillende instanties op federaal niveau blijkt dat men bereid zou zijn om te werken aan een flexibele en op Europa afgestemde wetgeving indien het beslissingsproces in Europa vertraging zou oplopen.

Ik kan u garanderen dat de Vlaamse overheid dat proces uiteraard ook opvolgt.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Bedankt voor uw duidelijke antwoorden.

Ik denk inderdaad dat DronePort een mooi voorbeeld is van onze internationalisering en een erkenning is van Vlaanderen als innovatiehub. Dat ligt ook in lijn van het memorandum van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) dat deze voormiddag in de Schelp is voorgesteld. Ik denk dat dat wel een heel mooi voorbeeld is.

Ik heb nog een paar kleinere vragen bij mij. Ik las ergens dat International Business Machines Corporation (IBM) een octrooi aangevraagd zou hebben voor een koffiedrone. Blijkbaar is dat een systeem waarbij men probeert te achterhalen of u er wat vermoeid uitziet of vermoeid bent en waarbij een drone u dan een koffietje komt brengen. Natuurlijk zitten we dan al in de levenssfeer van artificiële intelligentie (AI), in combinatie met drones. Ik weet dat we binnen onze strategische onderzoekscentra (SOC's) en binnen de innovatieve clusters zeker die kennis hebben om daarrond te werken. Ziet u in de kruisbestuiving tussen de dronecluster en de cluster rond AI een bron van intellectuele eigendommen voor Vlaanderen? Dat is immers waar het uiteindelijk om gaat. Intellectuele eigendommen kunnen financiën genereren.

Ook in de cluster van de Noordzee zullen er heel wat toepassingen zijn voor drones. Wordt dat ook hierin geïncorporeerd? Wat je eigenlijk ziet en wat u ook altijd hebt proberen na te streven, is de horizontale verbinding tussen de verschillende speerpuntclusters. Die drones kunnen zowel toegepast worden bij energie als bij de blauwe cluster en waarschijnlijk ook bij chemie, metaal en voedsel. Ik denk dat er wel verschillende toepassingen zijn. Is er specifiek aandacht om ze tussen al de verschillende speerpuntclusters te verbinden?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik kan eigenlijk heel kort zijn. Wat AI betreft, zie ik het zelf ook. Dat is geen cluster, maar eerder een horizontaal gegeven, net zoals drones. Wat die dronecluster doet, is de bedrijven samenbrengen die rond die cluster werken, maar de toepassing is horizontaal. Wat we natuurlijk wel hebben gedaan is die speerpuntclusters effectief een horizontaal verband geven, zodat die elkaar ontmoeten en gezamenlijk projecten kunnen indienen. Die horizontale bestuiving hebben we dus gepland en mogelijk gemaakt. Ik denk dat ik daarmee een compleet antwoord heb gegeven op uw vragen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Hopelijk hoeven we de mensen hier straks niet te vervangen door koffiedrones. Dat zou de toekomst kunnen zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het STEM-manifest (Science, Technology, Engineering and Mathematics) van de werkgeversorganisaties – 400 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): STEM, dat gaat niet over mijn hese stem, maar over Science, Technology, Engineering and Mathematics. Een rist Vlaamse werkgeversorganisaties heeft een duidelijk engagement uitgesproken om STEM-onderwijs te stimuleren. Ze willen dit onder meer doen door opleidingsinfrastructuur en -materiaal ter beschikking te stellen van leraren. Heel wat organisaties, zoals het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), Agoria, Comeos, essenscia, Fedustria, de federatie van de Belgische voedingsindustrie (Fevia) en de Confederatie Bouw stellen vast dat Vlaanderen nu nog Europese middelmaat is, wat de uitstroom van studenten met een STEM-diploma betreft. "We moeten een inhaalbeweging inzetten om tegen 2030 bij de top aan te sluiten", zeggen de organisaties in een STEM-manifest, dat ze op 12 november voorstelden.

De werkgevers willen daarvoor zelf hun steentje bijdragen. Zo beloven ze input over de 'Industrie 4.0' voor een sensibilisering van ouders, leraren en centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) rond studiekeuzebegeleiding. De werkgevers willen ook met extra middelen over de brug komen. Ze zullen STEM-academies financieel of organisatorisch ondersteunen en opleidingsinfrastructuur voor leraren ter beschikking stellen of financieren. Ik denk dat het alleen maar positief is om zoiets te horen. Het bewijst dat het vertrouwen van de bedrijven in de overheid zeer groot is. Anders doe je zoiets niet.

Hoe tevreden bent u met dit engagement vanuit de werkgeversorganisaties? Ik kan dan wel tevreden zijn, maar u bent dat misschien niet.

In hoeverre bent u het eens of oneens met de strategische pijlers van het manifest van 12 november?

Wat is uw ambitie wat betreft de verdere uitrol van STEM-onderwijs en zijn hefboom op de arbeidsmarkt en het bedrijfsleven?

Hoe zult u vanuit uw bevoegdheid het STEM-beleid verder ondersteunen en inspielen op dit geëngageerde manifest van de werkgeversorganisaties?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Positief als ik ben, ben ik uiteraard tevreden te zien dat een aantal werkgeversorganisaties engagementen hebben uitgesproken via dit manifest, maar ik ben uiteraard ook een kritisch persoon. Wat mij opvalt, is dat het manifest een grote nadruk legt op onderwijs en studiekeuzes en minder op jobkeuze en STEM-loopbanen. Wat ik dus een beetje mis in het manifest en – eerlijk gezegd – ook in de bespreking van de Vlaamse Adviesraad voor Innovatie en Ondernemen vanmorgen, zijn de initiatieven en engagementen om leerkanalen

te creëren op de werkvloer, om zij-instromers binnen te brengen in STEM-beroepen en/of engagementen die leiden tot activiteiten in de vrije tijd waardoor ook volwassenen aangetrokken kunnen worden tot STEM. We hebben het daarnet gehad over van loopbaan switchen en loopbaanveranderingen en daartoe zie ik hier geen engagementen. Ik kom daar straks, bij het antwoord op uw derde vraag, nog even op terug.

De wat eenzijdige focus van het manifest neemt niet weg dat STEM-onderwijs uiteraard een belangrijke pijler blijft voor de toekomst. Hiervoor heb ik samen met Vlaams minister van Onderwijs Crevits de afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen versterkt. In het kader van die intensievere afstemming werd het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) aangesteld als regisseur.

Vanuit mijn bevoegdheden zal ik verder aan het onderwijs flankerende acties steunen. Zo zal ik blijven inzetten op het creëren van een draagvlak voor wetenschap en technologie, en op het verder verruimen en verbeteren van het aanbod, en ik zal meer aandacht besteden aan monitoring en kennisdeling als elementen die zijdelings ondersteunend kunnen zijn.

Tot slot blijven we duaal leren als troefkaart uitspelen om jongeren zin te doen krijgen in een STEM-beroep.

Ik kom nog even terug op mijn opmerking in mijn antwoord op uw eerste vraag, namelijk de wat eenzijdige nadruk in het manifest op studiekeuze. In afstemming met de sectoren zijn er nu addenda bij dertien sectorconvenants in voorbereiding waarbij het de bedoeling is dat de sectoren hun acties inzake STEM versterken of nieuwe acties opzetten met de focus op het promoten van STEM-beroepen.

Er wordt in dit kader ook een intersectorale STEM-adviseur aangesteld die verantwoordelijk zal zijn om met open blik STEM-initiatieven over provinciale en sectorale grenzen heen te tillen. Hij zal daarbij aandacht hebben voor intersectorale communicatie. Uiteraard blijft VDAB een actieve partner in dit domein, bijvoorbeeld via zijn Imaginovation-programma, een samenwerking van de T2-campus en het Europees Sociaal Fonds (ESF). Dit programma wil via de creatie van vernieuwende concepten jonge, maar ook wat oudere talenten, techniek en technologie laten ontdekken om zo meer tech-carrières te laten openbloeien.

Leerkrachten en medewerkers in STEM-academies kunnen al langer terecht in het gratis VDAB-aanbod van de STEM-workshops. Al jarenlang zetten de beroepen-films van VDAB die technische beroepen in de kijker.

Er zijn ook de 'Doedagen', waar kinderen in de VDAB-centra kennis maken met technische beroepen. De tiendagenregeling biedt leerkrachten uit het technisch en beroepsonderwijs de mogelijkheid om hun leerlingen opleiding te geven op de infrastructuur van VDAB. Tot slot sensibiliseert VDAB ook leerlingen in de richting van STEM-opleidingen door de goede arbeidsmarktkansen in beeld te brengen in het schoolverlatersrapport.

Samenvattend, ik ben blij met het engagement van de werkgeversorganisaties. Het vormt een goede basis voor meer en nieuwe vormen van samenwerking. Het komt er nu op aan dit engagement samen ook hard te maken.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord.

We hebben inderdaad het VARIO-memorandum waar u daarnet naar verwezen hebt en waar het ook vanmorgen over ging. Daarin is ook sprake van een vernieuwd actieplan. U spreekt ook over een eenzijdige focus op studiekeuze. Ik had

het nog niet vanuit die invalshoek bekeken. Ik was tevreden dat bedrijven nu eens meewerken aan iets wat de overheid wil instrumentaliseren. Hebt u al concrete afspraken met de sectoren die dat momenteel hebben ondertekend om die eenzijdige focus op studiekeuze bij te sturen naar beroepskeuze? We hebben een manifest maar niemand belet dat zij dat binnenkort bijsturen in functie van de gesprekken die er zijn geweest. Zijn er momenteel gesprekken om die focus te verbreden?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: In die addenda loop ik zoals gewoonlijk voorop. We hebben dit opgenomen in die addenda, om STEM niet alleen vanuit het onderwijs te bekijken maar ook vanuit de loopbaan. In die addenda hebben we die zij-instroom opgenomen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, voor mij is het belangrijkste wat ik hier hoor dat er een goede samenwerking, een goede communicatie en een goed overleg is tussen de bedrijfswereld en de overheid. Ik denk dat dit enkel positief kan zijn. We waren lang vragende partij om met betrekking tot de STEM-richtingen in hun geheel iets te doen. Het gaat dan niet enkel om de studiekeuze, maar ook om de zij-instroom. Er zijn nu bottom-up initiatieven genomen, wat volgens mij altijd het beste is. Als we die initiatieven nog wat kunnen bijsturen zodat ze nog beter in uw visie passen, zult u in ons uiteraard een bondgenoot vinden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.